Մանգուամի Էֆքարը տեղեաւ 300 նիւսխէ վերիւիպ։ տեղեվի գբ.յմեթի, Ռոթան. պոլ իչին կէչէր ագճէ 250, վե ալթը պալըզը 125 ղրշ. վե թաշբալաբ իչին բօսթա փարաղ տաթի իչինտե օլարագ, տեղեվի գբ.յմեթի սազ ագճէ 250, վե ալթը պալըզը տաթի 125 ղրշ. օլարագ տըր։
Վե պէհերնիւսխէսի 40 ը փարտա տաթըլարագ տըր։

Մասեցաց Էջիֆեար

ՄԻԻՆԱՏԻ

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

Իկանթը պէհերը սաթըլը իչին, պիրինճի տեֆտաս 3, իքինճի տեֆտաս 2, վե իւչինճի վե սայիր տեֆթարաս 1 եր ղրշ պալնաճագ տըր։
Մեկ քթուպ վե սայիրե, Պէյ-օղլունտա Տօղրու-եօլաս 467 նիւմերօլու թանէտե ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏ թապախանէսինտե, Կարագեօ Ց. Փանոսեան իսմինե կէօնտերիլեճէք տիր։

ԻՍԹԱՆԲՈՒԼ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 5. | 1868 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 5 ԲԷՆՋԷՄՊԻՀ | ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 17 | ՆԻՄԷՐՕ 821

ԻՍԹԱՆԲՈՒԼ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 5.

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԷ

Մանը-Գէյ տեղեսի

(Ազան Բիւրը.)

ԹԻՒՐՔԻԱ ՎԷ ԵՈՒՆԱՆ

Փոքր 12 դեկտեմբեր երեկոյ.

Գոնսթիթիւսիոնէլ զազէթասը էօյլէ գանն իտէր քի, մահը հալին 17սինտէն էվվէլ, տիփլօմաթլըգ, Տէվլէթի-ալիյէ իլէ Եունան պէյնինտէ խօշնուտ օլունաճագ պիր հիւանիւ թէսվիյէ հուսուլէ կէթիրէպիլէճէք տիր։

Բաթրի, էթանտար, վէ լա Ֆրանսա մուն զազէթալար տաթի այնի էմնիյէթի կէօսթէրմէքտե տիրլեր։

Փոքր 13 դեկտեմբեր երեկոյան 5 վ 40 դաքիքա.

Գոնսթիթիւսիոնէլ քէզալիք էօյլէ գանն իտէր քի, Իսթանպօլտան վէ Ամէրիկատան ախզ օլունան սօն թէլէկրաֆլար զայէթ միւպալաղալը արբալար։ Վէ շիմտիյէ տէկին ախզ օլունան ըէսմի իսթարլարը հիչ պիրիսի մէզքիւր միւպալաղալը հավատիսլերի թաատիգ իթմէմէքտե օլտուգլարը իլավէ իտէր։ Տիփլօմաթլըղըն մուվաֆֆագրյէթ պուլաճաղընա տայիր օլան իւմիտ, տեր մէզքիւր զազէթա, Էվրօբանըն սուլհ ու սալահը պօզուլմամասը հագգընտա 6 տեվլէթլերին իթթիֆաքը իւզերինե միւէսսես պուլունմագտա տըր։ Էթանտար զազէթասը տեր քի, Ֆրանսա վէ Ինկիլթերրա տեվլէթլերի, եէքսիկերի իլե իթթիֆաքը գավի իլե պաղը պուլունուգճա, նէ թիւրքիա վէ նէ տաթի Ռուսիա, հեր նէվինահագգ օլան հրրս ու թամատան ֆայիտէմէնտ օլամանեաճագլարընտան, պիր ումումի մուհարէպէ արզուլէմէմէլի տիրլեր։

Պատէհու մէզքիւր զազէթա չու վէճհ իլե իլավէ իտէր։

Բուսիա մէզքիւր խուսուսուն իյիճէ ֆայդէնա վարմըշ տր։ չինէքի, Ամէրիկատա իյէտիյի կիպի, Իսթանպօլտա տաթի Ղարպի տեվլէթլերին բօյթթիգասը իլե իթթիֆաք իթմիշ տիր։ Իմտի հէնուզ իւմիտ իտէլմի քի, կէրէք Օսմանլըլարը հիտտեթի, վէ կէրէք Եունանլըլարը ինատճըլըղը, Էվրօբանըն սուլհ ու սալահընա պիր խալել կէթիրմէյէճէքլեր տիր։

Փոքր 14 դեկ. աքշամը սաաթ 5 վ 50 դաքիքա.

Էթանտար զազէթասը, Տէվլէթի-ալեյէ իլէ Եունան հիւքիմէթի պէյնինտէ զու հուրա կէլէն մուարազանը, սուլհ թարիգի իլէ թէսվիյէբէզեր օլաճաղընա տայիր օլան իւմիտինի թէքրարլար։

Գու կիւն մալիյէ նազարը տաթի, գամպիօ ադէնթօլարը սինտիգի իլէ գօնուշտուգտա այնի իւմիտի իպրազ իթմիշ տիր։

Գու կիւն Վիէննատան ալընան մախսուս պիր թէլէկրաֆ խապէրինտէն անլաշըլտըղընա նէզարէն, Եունան հիւքիմէթի, խալիֆաքա, կէօնիւլիւ պէօլիւքլէրինի տաղթաճաղընը, վէ Եունան մէմուրլարընին կիրիտ էշգընալարընա եարտըմ իթմէլերինէ միւսաատե իթմէյէճէյինի, վէ կիրիտլի ֆամիլիյալարընն կիրիտե տէօնմէլերինէ սու հուլէթ կէօսթէրմէճէյլին պէլեան իմմիշ տիր։ լաքին Եունան հիւքիմէթի, սայիր թէքլիֆլերի բէտտո իթմէքտե տիր։

Լօնտրատան 15 դեկտ. Թարիխլի ախզ օլունան պիր թէլէկրաֆ տախի մէզքիւր խուսուսլարը թէքրարլատարգատան սօնրա, Եունան հիւքիմէթի թարաֆընտան վէրիլէն ճէվապտա գուլլանըլան լիսանն չէտիտճէ օլտուգունտան, Ամինատաքի Տէվլէթի-ալիյէ սէֆիրինին խամանպօլա տէօնմէք հազըրլըգընտա պուլունտուգունա տախի իլավէթէն պիլտիրմիշ տիր։

ՍՊԱՆԻԱ

Փոքր 12 դեկտեմբեր երեկոյան 5 վ 30 դաքիքա.

Էրօգ նամ զազէթա տիւն ախշամ քի Թարիխլ Մատրիտէն ախզ էյլեմիշ օլտուգու թէլէկրաֆ խապէրլերինտէն ալարագ պիլտիրտիյինէ նէզարէն, Գատիքս չէ հրինտե հալեա զօրպալըգ տեվամ իթմէքտե, վէ Նավարրէտե տախի պիր իխթիլալ գուհուրա կէլմիշ օլտուգունն պիլտիրիր։

Լօնդրա 13 դեկտեմբեր առաւօտը սաաթ 11 վ 50 դաքիքա.

Բօրթուգալ տեվլէթի բայրթախթը օլան Լիզպօնատան չու սաթիտէքի թէլէկրաֆ խապէրլերի ախզ օլունմուշ տուր։

Սպանիա սօնանմասը, Գատիքս չէհրինի ապլօգա իյէմիշ տիր։

Մութարէքէ միւտուէթի արթըրըմըշ տըր։ Թէվաճուբէն սէօյլենտիկինէ նէգարէն, Թուլօնտա պուլունան Ֆրանսա սօնանմասը Ֆիրգասընա, Գատիքսէ կիթմէք իւզէ էմր վէրիմիշ տիր։

Լօնդրա 13 դեկ.

Սբանեօլ ասաքիրի գօմանդանընա, քէնտի մուավէնէթինի իսլամ իթմէք նիյէթիյլէ, Լիզպօնատան եօլա չըգմըշ օլան Բօնթբանսիյէ տիւգ սընա, թէքրարէն Լիզպօնա տէօնմէսի իչէն, Սբանեանըն մուվադգաթ հիւքիմէթի թարաֆընտան ըէճա օլունմուշ տուր։

Մատրիտէն քէշիտե օլունան թէլէկրաֆլար, Գատիքս էշգընալարընն իթաաթ իթմէքտե օլտուգլարընը, վէ Գատալէբունուն մէզքիւր չէհիրե կիրմիշ օլմասընը պիլտիրիրլեր։

Փոքր 14 դեկտեմբեր.

Մօնիթէօր զազէթասընն, Սան-Սէպասթիանատան ախզ իյէմիշ օլտուգու պիր թէլէկրաֆ խապէրինտէն ալարագ, պիլտիրտիկինէ կէօրէ, տիւնքի կիւն Գատիքս զօրպալարը թէքքի սիյահ իյէյէրէք թէսլիմ օլմուշլար տըր։

Լօնդրա 14 դեկտ. առաւօտը 9 վ 48 դաքիքա.

Անտալուզիա սօնտուսու, տիւնքի կիւն կիւնտիւզտէն սօնրա, Գատիքսէ կիրմիշ տիր։ զօրպալար թէքքի սիյահ իթմէքտե տիրլեր։

Լօնդրա 15 դեկտ. աքշամը սաաթ 4 վ 8 դաքիքա.

Եունան տեվլէթի Պապը-այինէն իւլթիմաթումունու գապուլ իթմէմիշտիր. պիր Եունան գօրվէթի իսթանպօլ սէֆիրինի ալմագ իզրէ եօլա չըգմըշ տըր։ Ամինատաբի Տէվլէթի-ալիյէ սէֆիրի տախի հիւքիմէթ թարաֆընտան չագրըրմըշ տըր։

ՖՕՆՏՕ ՖԻԵԱԹԼԱՐԸ

Փոքր 14 դեկտեմբեր.

Ֆրանսայի	ֆոնտօսու աչքլարը	71,15
»	» գաբանտը	71,17
Իթալիան	ֆոնտօսու աչքլարը	57,35
»	» գաբանտը	57,32
Օսմանլը	ֆոնտօսու աչքլարը	39,90
»	» գաբանտը	39,80
»	իսթիգրազը »	318 07

Պօրսա գաբարսըզ պիր հալտե աչքլարը վէ կէվշէք գաբանմըշ տըր։

Լօնդրա 14 դեկտ.

Ինկիլիզ գօնսօլիտի գաբանտը 92⅛ տէն ⅛
Օսմանլը իսթիգրազը 1865 ին գաբանտը 62⅛ տէն ⅛.

Էսհամը ումումիյէ գաբանտը 39⅛ տէն ⅛

Փոքր 15 դեկտ.

Ֆրանսայի	ֆոնտօսու աչքլարը	71,22
»	» գաբանտը	71,10
Իթալիան	» աչքլարը	57,50
»	» գաբանտը	57,40
Օսմանլը	» աչքլարը	39,75
»	» գաբանտը	39,55

Օսմանլը իսթիգրազը 1865 ին գաբանտը 312,5.

Պօրսա գավի աչքլարը վէ զայէթ կէվշէք գաբանմըշ տըր։

Լօնդրա 15 դեկտեմբեր.

Ինկիլիզ գօնսօլիտի գաբանտը 92⅛ տէն ⅛
Օսմանլը իսթիգրազը 1865ին գաբանտը 62 տէն 62⅛.
Էսհամը ումումիյէ աչքլարը 38⅞ տէն 39⅛
» » գաբանտը 39⅜ » ⅛.

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ

Լէվանտ 14 դեկտեմբեր.

Բամուգ բիաչասը աղըր վէ ֆիեաթլարը տախի տիւշմէյէ մէյալ տըր։

Պու կիւնքի սաթըշըն եէքիւնիւ 10 պին պալեա տըր։

Իզմիր բամուղու սաթըշ 10 պալեա։

Լօնդրա 15 դեկտեմբեր.

Պուղտայ բիաչասը իյթիհարը վէ եիւքսէլմէքտե տիր։

Լէվանտ 15 դեկտեմբեր.

Բամուգ բիաչասը աղըր տըր։

Պու կիւնքի սաթըշըն եէքիւնիւ 8 պին պալեա։

Իզմիր բամուղուն սաթըշը 40 պալեա.
» » ֆիեաթը 9⅛.

Ինկիլթերրա

Լօնդրա 14 դեկտեմբեր.

Մ. Կլատսթընն, լեկերալ ֆըրգասընա խիթապէն պիր լայիհասընտա, գարարլաշտըրըլմըշ օլան Թարիգին ֆիիրէն իճրա իտիրմէսի հագգընտա զապիտեթօ Թարաֆընտան հեր նէվի ճահտ ու իգտամաթրն մէվ.ըբ իճրատէ վագ օլունաճաղընը պիլտիրմիշ տիր։

Լօնդրա 15 դեկտեմբեր.

Գու կիւն լօրալար գամարասընտա օգունան գրալեչա հազրէթլերինին նուրդու, եալընըզ վիքտօրանըն թէպտիլ իւզերինէ պօշ գալան քիւրսիլերի պիլտիրմիշ տիր։ Վիքտօրանըն եէնիտէն ինթիխապ օլունմասընտան սօնրա, քի Ֆնուդ վաքանցալարը հէնկեամընտա վուգուպուլաճագ տըր, հիւքիմէթին մէսալինի իլէ մէշղուլ օլմագ իչին Բարլամէնթօ թօպլանաճագ տըր։

Իթալիա

Ֆլորանս 15 դեկտեմբեր.

Գու կիւն էհալի Թարաֆընտան վէքեալէթէն պիր գաչ գաթլար, սէնատօ մէճլիսինէ վէ մէպուսան գամարասընա պիր իսթիսա Թագտիմ իսիպ, Բօմա մահքէմէսի Թարաֆընտան գաթլ օլունմալարընա իլամ վէրիլէն իքի նէֆէր գաթլարըն եանի Ժէնինի վէ Ալեսզինին գուրբարըմալարը իչին Իթալիա հիւքիմէթինին միւսահիլլէ իթմէսինի ըէճա իթմիշլեր տիր։

Սիւճէմէյի Ամէրիգա

Նէ-Եօրք 14 դեկտեմբեր.

Գու կիւն մէպուսան գամարասընտա, հեր նէ սուբէթլէ օլուր իսէ օլսուն, Սիւճէմէյի Ամէրիգա պօրճունու ինքսար իթմէքլիք խուսուսունան նամագպուլ օլտուգունա գարար վէրիլմիշ տիր։

Մէպուսան գամարասը, մալիյէ նազարը թարաֆընտան մահիլուպ օլունան մէպլաղը հիւքիմէթէ վէրիլմէճք տիր։

Փոքր 15 դեկտ.

Մ. տը Մաթիյէ ճէնապլիի խաֆիֆ սուբէթտէ խասթա տըր։

ՏԱԽԻԼԻՑԵԼ

ԿԻՐԻՏ ԻԹԹԻԼԱԼԸ

Պապը-այի Թարաֆընտան Եունան հիւքիմէթինէ իրսալ գըլընան էլչիլիքտան էվվէլ վուգուպուլան, վէ անին իրսալինէ սէպէպ օլան վաղտալարընն թաֆսիլատընը, Քորէաօնտան Իթալիէն նամ զազէթատան ալարագ պիլտիրիրիգ։

«Հէր նէ գատար Կիրիտ էշգընալարը, հալեա ուզուն միւտտեթ Տէվլէթի-ալեյէնին գուվվէտի ասքէրիյէսինէ գարշը գօնտարիլմէյէ բէք ազ իւմիտ իթմէքտե իսէլէրտէ, պունու իլէ պէրաբէր էնինէ Ամէրիկատա հէր քէսին հիւսնիւ թէվճիհ հիւ կիրիտլիլէր իւզերինտէն էքսիլմէմէքտե տիր։ Եէնիտէն պիր թագըմ կէօնիւլիւ ասաքիր, լէվազիմաթը հարպիյէ, վէ ագճէ իրսալ գըլընմըշ օլտուղունու, Ամէրիկատան պիզէրէ պիլտիրիրլեր։ Կիրիտին Եունանա պիրլէշմէսինի խամէյէն ֆըրգա սէրկէրտէլերի, իրթիլալ գօմիթէսինէ եազմըշ լար քի, էկէրչի իքի նախօտա իւչ հաֆթա զարֆընտա, պիր չօգ ասաքիրի իմտատիյէ վէ պէրապէրինտե մէշհուր թօրճու ասաքիրի օլարագ պիր գաչ ուֆագ թօր կէօնտերիրմէմէճք օլուր իսէ, միւտավէմէթ իթթիֆաքտէն վազ կէչմէյէ, վէ ճէզբէրէյի թէրք իթմէյէ մէճպուր օլուճագլար տըր։

Պիր նէվի Է-ԼՐԻՄՈՒ սաեբլան պումէքթուպ, այլն 15ինտե Լինօսիս նամ գուլան վարօրու իլէ Ամէրիկա իրսալ գըլընմըշ տըր։ Շիրատա վասըլընտան պիր գաչ կիւն սօնրա, Լինօսիս, սիյահ, լէվազիմաթը հարպիյէ վէ հիւզ գատար կէօնիւլիւ ասաքիր եիւքլիւ օլտուղու հալտե, Շիրատան չըգմըշ տըր։ պունուն արգասընտան, էն չօղու պիր գաչ կիւն սօնրա, քիւլիյէթլի ասաքիրի իմտատիյէ իրսալ գըլընմըշ տըր։

Բանհելենիոն նամ գուրբանան վարօրու, նոյ. 19ուս Բիրէեէ վարը օլուպ, 400 գատար կէօնիւլիւ ասաքիր ալաքգտան սօնրա այնի կիճէ եէնիտէն եօլա չըգմըշ տըր։ պունարը սաեբսը սէքիզ եիւզէ պալեղ գըլընաճագ իսի։ չէօյլէ քի, Բանհելենիօն, Գանտիա եօլունու էլէ ալմագտան, Եունանը պիր չօգ իսկէրէլէրինէ ու զրաեբպ, օրարարտան տախի կէօնիւլիւ արտգաղ սաեբսընը 800է թէքմիլ իսէ ճէք իսի։ Իշպու վարօրուն տէրուենտե պիր թագըմ սիյահ, լէվազիմաթը հարպիյէ վէ սէօրթ ատէա չէշիանէլի թօր պուլունմագտա իսի։ Թօրրարա Թայեին օլմագ իչին Ամէրիկանը միւսթահֆըզ ասքէրլէրինտէն գաչկին պիր գաչ թօր-

ձու տաքիրլնին կիրիտ կիրմէք իւզրէ եօլա չըգմըշ օլուդլարը սէօյլենմէքտէ իսի։ Իրսալ գըլընան կէօնիւլլիւ տաքիր, վէ լեվազիմաթը հարպիտ իլէ պէրապէր քիւլիյէթլե ադձէ տախի իրսալ գըլընմըշ իսիշ։

Բանհէլենիօնուն կէրէք Շիրաեա վասըլ օրմասը վէ կէրէք անտէն եօլա չըգմասը, գրալ հազրէթլէրինին Ամինատա պուլունմասըդը հէնկեամտէ վուգուպուրմուշ օլուդու միշտ հէտ օլունմուշ տուր։ Չիւնքի միշարիյէյ հազրէթլէրի, էվվելսի կիւնիւ Լօպէ քէօրֆէզլի եագընարընտա պիր ատատեա ավա չըգմըշ իսի։

Զիրքր Խալէպիկիմիզ վագտաչարատան, Պապը–ալե իլէ Եունան տէվլէթի պէյնինտէ Ճարի օրան միւնասէպաթ հագգընտա նէ կէօնա նէթիճէ հասըլ օրաճաղընը քէշֆ ելմէք, կիւճձէ տիր։

ԹԻՐՔԻԱ ՎԷ ԵՈՒՆԱՆ

Պու մատտէ հագգընտա, տիւն ախշամ չըգարըլան էլվանթատա շու վէճճ իլէ եաղըլը տըր։

«Իւլիմանամամ ըէտտա օլունմուշ տուր, վէ պու կիճէ, (եանի տիւն կիճէ) Յէվլէթի–ալիյէ իլէ Եունան հիւքիւմէթի պէյնինտէ օրան մինասէպաթ քեամիլէն գալմ իսիլէճէք տիր։

«Պապը–ալինին նօթասը, Ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Եունան հիւքիւմէթինէ թագտիմ գըլընմըշ, վէ օր տիշամը Ֆոթիատէս պէյ ճէնապէրի, Պապը–ալիյէ պիլտիրմիշտիր քի, հէր նէ գատար բէսմէն պիր ճէվապ ալամամըշ իսէտ, բէտտա իսէ ճէվապ վէրիլէճէյինի տույմուշ տուր։

«Մէզքիւր թարիխտէն պէրու տիզ իսիրմիշ օրան տայիր թէլէկրաֆ հավատիսլէրի տախի, նօթանրն թագտիմ գըլընարը կիւնիւ եօյլէտէն սօնրա, Ամինատա էհալի թարաֆընտան պիւյիւք պիր ճօչկունլուգ զուհուրա կէլմիշ օլուդուն պիլտիրիրլեր։ Չէօյլէ քի Պապը–ալինին թէքլիֆլէրինի գապուլ իտէրէք, Դամլէյէ Խայնէյէ իմմէք իսթէյէն վիւքլանրն թէլէֆ իտիլճէկի հագգընտա, կէրէք Խարիճիյէ նէզարէթի տայիրլէս, վէ կէրէք Սէրայ բիշկեահընտա եիւքսէք սէպլէ թէհտիտիր կէօսթէրիրմիշ, վէ գուվվէթլե պիր տաքիր ֆըրգասը գալապալըդը տադրթմանա մէճպուր օլմուշ տուր։

«Նօթանա, բէմէն պու ախշամ ճէվապ վէրիլճէք տիր, վէ եարրն սապահ (եանի պու սապահ) անրն թէլէկրաֆ խապէրի ալընըդտա, Պապը–ալի տէր հալ Մ. Ցէրլեանինին բատարօրթալրընը էլինէ վէրիճէք տիր։

«Ամֆիթիրիթ նամ Եունան գօրվէթինին, միւշարիլէյէի ալմադ իչին խմթանպօրա կէլմէսինէ բուխատթ վէրիլմէմիշ օլուդունտան, կէլէճէք չարշէմպէհ կիւնիւ եօլա չըգտճաղ օրան Ֆրանսըզ բօսթա վարօրու իլէ եօլա չըգտճաղ տըր։

«Ֆօթիատէս պէյ տախի այնի վէճճ իւզրէ, եարրն սապահ Բիրէյէ ուղրաեան Ֆրանսըզ բօսթա վարօրու իլէ, Եունան մէմալիքինի թէրք իտէճէք տիր։

«Եունան թէպատարարընին թարա իտիրմէլերի մատտէսինէ կէլենճէ, Ալի բաշա հազրէթլերի գարարկիր օրան թէպիրի մէվլրեի իճրաեէ վազ իթմէք նիեէթինտէ տիր։ Չիմիրիք հէր հալտէ, կիրիտ իսթիլալնա դայէթ թարաֆկիր օրան էլ լեսէն զեեատ քէսան թարա իտիրէճէքլեր տիր։ Վէ քեաֆֆէսինին թարա իտիրմէսի հագգընտա օրան թէ հտիտ քեամիլէն իճրայէ գօնուլտա տախի, պապը գալանարտա, իւչ հանիթա եախօտ պիր այ տահա մէօհլէթ վէրիլէճէք տիր։

«Քէզալիք տէնիր քի, Եունան սէֆիրլերինին Օսմանլը լիմանլարընտան տիշարը չըգտրըլմասը միւտէթի տախի, նավլուն գոնթրաթլարընտա պուլունան էճենպիրլէր, վէ Եունան սէֆինէլերինտէ մալլերի պուլունանլարա, իշլէրինի սըրատա գոյմատա սուհուլէթ օլսուն նիեէթի իլէ, այնի վէճճ իւզրէ 3–4 հաֆթա արթըրըլաճաղ տըր։

«Ամի վագրթատա խարնմիշ օլուդուզ մալիւմաթա նէզարէն, Թրքհտարատա պուլունան Օսմանլը օրտուսունուն պիւյիւք իւմմէտի հագգընտա տախի, տերհալ թէտպիրլէր էլէ ալընճաճագ տէյիլ տիր։ Վագտա շիմտիքի հալ օրթարաֆտա պուլունան տաքիրին տըրդուվվէթի, Երկիրմի թապուր բիտատէն վէ տէօրթ պարթարիա թօրատան իպարէթ, եանի տոր մալիւ մաթլարա նէզարէն 40.000 նէֆէրատէն իպարէթ տիր տէնտիյինտէն չօգ էքսիք տիր»։

Տիւն ախշամ կիճ վագրթ, բէտմի մէնդա՛տէն օլարագ, շու ամիտէքի հավատիսի ախշ իյլէմիշեզ տիր։

«Պու կիւն (չարշէմպէհ) Մ. Ցէրլեանինին բատարօրթալրը քէնտինէ թէսլիմ իսիլմիշ տիր։ Եունան թէպատարարընդն գէկտ, 18/30ունա գատար մէմալիքի Շահանէյի թէրք իտլէմէլերինէ էմր վէրիլմիշ, վէ պու կիւնտէն իմթիպարէն Եունան սանճաղը թաշրեան սէֆինէլերին Օսմանը լիմանլարընա կիրմէլերի մէն իսիրմիշ տիր»։

— Պու սապահ, Եունան սէֆարէթխանէսի սանճաղը վէ արմասը աշաղը ինտիրիլմիշ տիր։

— Տիւնքի կիւն, իւչ գրթա պիւյիւք ղըրհլրըր վէ Ռէյիքի Զաֆէր նամ գարագ, Ադ–ատնիղ կիճմէք իւզրէ եօլա չըգմըշտը տըր։

— Լաթիւրքիսէ տախի շու ամիտիսքիլիր օգուտնուշ տուր։

«Եունան էյլիսի վէ մայլիթի մէվճուտնի ալրայ կէօրիւրմէք իւզրէ, Եունան տէվլէթի թարաֆընտան իրսալ գըլընան զըրհլը վաբօրու Լաթանպօրա հալա վասրլ օրմամասընրն սէպէպի, պոզազլար հագգընտա ագա օլունմուշ օրան աշտանամէ մուճիպինճէ, Զանագալէսինտէն իչէրի կիրմէսինէ բուխատթ վէրէն փէրմանրն Պապը–ալի թարաֆընտան վէրիլմէմէսի իմմիշ։

«Տէվլէթի–ալիյէ, Օսմանլը թօրաղընը թիրք իտէճէք օրան Եունանլըլարն եօլա չըգմալարընա պիր սուհուլէթ օրմագ իչին, պիր չօգ վարօր, անլերի վամանլարընա կէօթիւրմէյէ թախսիս իտէճէք իմիշ»։

— Լա Թիւրքիսէն պիլտիրտիկինէ նէզարէն Եունան սուլարընտա Լինսիս նամ դուրսան վաբօրու իւզրինէ, Օսմանլը վաբօրլարընտան պիրինի հիւճում իթմիշ տիր։

— Շուրայի ատվլէթ տայիրլսի, հէր բազար վէ չարշէնպէհ կիւնլերի, ատտը մէճլիս իթմէքտէ իքէն, բանագանը շէրիֆ միւնասէպէթիյլէ պիր այ միւտտէթ թանիլ իտէճէկի մէմուատատան տըր։

— Շէհիր էմանէթինէն, Զէնպէրլի–թաշյան եաբրըմըշ օրան ճէսիմ պինատա նագլ իտիլէճէկի իշիտիլմիշ տիր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՃ

Մ–ռը–ռէ հատատ Ընելեքտ.

(Ադտա Ընտրը.)

Թիւրքիա վէ Եունան

Փ–ղէ 15 դեկտեմբեր.

Ամինատան ալընան պիր թէլէկրաֆ տէր քի, դրալ Ժորժ հազրէթլէրի ուզլաշմանա մէյալ տըր, լաքին քէնտի վիւքլասը գապինէթտուն թէպատուլաթինա գարշը կէլմէքտէ տիր. վիւքէլանրն պու պապտ իթթիֆագ էյլէտիկի բօլիթիգատա, Ֆայտէյի սուրէթտէ էհալի թարաֆընտան պիր կէօսթերիշ վուգու պուլմասը իհթիմալտէն տիր։

Փ–ղէ 16 դեկ.

Ֆրանսըզ ֆօնտոսու աչըլտը

Ֆայզը ալընմըշ. 70.37.
Իմմալեան ֆօնտոսու աչ. 77.55.
Էսհամ ումումիյէ. 39.60.
Պօրսա դարարտըգ պիր հատտ այրլարը։

ՓԻՃԱՐԻԹ

Թրէեռնէ 15 դեկտեմբեր.

Ամանա բամուղու. ֆիօ. 50.51.
Կուրճի » » 48.49.
» եաբաղրը քիլի 25%.

Լէվանթ–ալ 15 դեկտեմբեր.

Օրթա Նիւ–Օրլէանա բամուղու 10%.
Ռիաչա կէվրէք, ամթրչ 10 պին պալա.
Լէնդրա 15 դեկտ.
Բանկարօք պուղտայը 516.
Բուտ իլի » 40.6.
Մբսրը պուղտայը հազրը 38.
Սբրա » 31/6
Թիֆթիք 43%.
Լնդարէ եաբաղրը 12%.
Ամֆիօն դավի 34/6.

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷԻ ԳԱԼԱԹԱ ԲՈՒՐՍԱՍԸ

Դեկ. 4	Ախշամ դարատտը	41-30
» 5	Սապահ աչըլտը	40-35
» »	Լն եիւքսէք	41-13
» »	Լն աշաղը	40-33
Սատթ 5		41-10

ԻԼԱՆ

Պաղէն չըգարարգըմըզ իլավէլերի միւշթերի պուլունան զամլարտա կէօնակրմէքտէ իսիք իսէտ, հէրսինէ եէթիշտիրիլմէսիկի ճիհէթլե, պիր չօգ սիթիմէմի եէր վէրիլսիկինտէն, պատէղին հէր քէս փարա իլէ սատրլաճաղ տըր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Իշիթմիկիմիզ կէօր, գեր. Եպիսկոպոսը իքի տէֆա տախի Պատրիարք հազրէթլերինէ կէթմէքլերինտէ, Էշալի թարաֆընտան իսթիֆատարը իսթէմէք նիյէթինտէ պուլունմուշտար իսէտ, ճէսարէթ իտէմմիքլերինտէն, տարը կիւնիւ իշլերինտէն իքիսի կէօնարիլիրէք, միւրատտան նէ օլմուդու միշարիլիյէ պի տիրիլմիշ. վէ էկէր տահիհ իսէ, ալէն իսթիֆա իթմէմ ճէվապը ալընմըշ տըր։

—Մէսմուատա նէզարէն, պու կիւն միշարիլիյէ հազրէթլերի Պապը–ալիյէ կիտէճէք իսիշ։

Կէչէն ճիւմա կիւնիւ չըգարըլան Մանզումիմիզ. Պէշիքթաշլեան Մկրտիչ էֆէնտինին վէֆատրնա տայիր թարաֆրմյզա վարիտ օլան իլանը տրճ իթմիշ իսիք։

Մէրհումուն ճէնազէսի, բազար կիւնիւ պիյիւք զիյնէթ իլէ, չէօյլէ քի, զէնկին ճէնազէլերինտէ կէօրիւլէպիլսիկի միսիլլու, օթուզ նէֆէր գատար վարդատա վէ Եպիսկոպոս, վէ օն գրթա գաւազան, վէ պիր չօգ տիրացու, վէ խայլիճճ ճէօմատթ, վէ մէզքիւր ճէօմատթրն հէմման նրսֆրնտան գիեատէ պիզմէն օրուդու հալտ, Ս. Ոսկերերան քիլիսէսինէ նաղլ իտիլմիշ, վէ օրատտա բահմիթ տուտրարը օդունտուգտան սոնրա, ֆագատթ զէնկինլերէ մախսուս օլան վարդապետ գամբանականընտան մուհրում դրլ ընարագ... քիլիսէնին հավլուսունա չըգարըլմըշ, վէ եիւզլերճէ քէսան էթրաֆրնա տիզիլմիշ, վէ վարդապետլր իլէ եպիսկոպոսլար տախի բինճիրլերէրէ տօլմուշչար. քիլիսէնին իչէրքի գարուլարը գարաարըլմըշ. վէ էվվելա տօգիթօր Շիշմանեան Էֆէնտի, պատէհու պիզմէն Եուսուֆեան Տիգրան Էֆէնտի, վէ սոնրա Սաղըզ Յովհաննէս Էֆէնտի, պիրէր գրթա միւսսիր նութզլար օգուտնուշչար տըր։

Մէզքիւր նութզլարատա միլլէթլէֆանրն մալճա ֆագրրըլըգը, ֆագաթ, մուզտիրի օրարագ, տույդու վէ ֆակիլլիթճէ, վէ մարիւմաթճա գէնկինլիյի, մահ ու սենալր իւզրէ թիզքեար գրլընմըշ տըր։

Պէշիքթաշլեան Էֆէնտի, ֆիրվագը էվասֆը մերդուպ իլէ մէճպուլ պիր զաթ օլուպ, խայլի վագրթ Հայ խանէլերինտէ տէրս վէրմիշ, վէ պիր գաչ գրթա տախի մրլէթճէ ողբերգութիւնպար, վէ սայիր ատանաւորպար գալէմէ ալմըշ, վէ քէնտուլի թանրիանլարրն մուհապէթինի դազանմըշ տըր։

Էլհասրլ ֆագրը տօղմուշ, ֆագրը եատամըշ, վէ ֆագրը էօլմիւշ իսէտ, ճէնազէսի, քէնտի տօսթլարը վէ ալել խուսուս Բէօյէնան Յակոբ Էֆէնտի, Օսման Գրիգոր Էֆէնտի, վէ սայիր քեամիլէն մէզատարշինա զամլար հիմմէթիյլէ, գատար ու հայսիյէթ վէ ֆազիլէթինէ շայէսթէ սուրէթտէ, տէֆն իտիլմիշ տիր։

Մեր ազգային բանասէրզ Պէշիքթաշլեանի յուզարկաւորութիւնը, ինչպէս ծանուցեր էինք, կիրակի օրը կատարուեցաւ։ Ս. Յոհան Ոսկեբերան եկեղեցին, Հայ ու սուն մնակը եւ ուսումնական երիտասարդութիւնը մեծ բազմութեամբ գիմեր էր վերջին մեծարանքը մատուցանելու, այն ամենեցուն սիրելի գեղեցիկ հանճարին եւ վսեմական ազնիւ սրտին զոր այնքան կանուխ կորսընցուց ազգը։

Պէշիքթաշլեանը չը ճանչցող չկայ. ով որ սիրտ ունի, եւ ով որ գեղեցկին եռանդը ունի, իր երգերուն ծանօթացած է եւ շատերը բերնուց գիտեն գանոնք։ Ուրիշ օր մը կը հրատարակենք իր վարուց ու գրական աշխատութեանցը վրայ տեսութիւն մը։ Իսկ այսօրուընկը փութանք ի լոյս ընծայել իր դագաղին վրայ խօսուած ճառերէն մեծապատիւ ազգիս Շիշմանեանին խօսածը որ միայն ձեռքերնիս հասաւ, եւ որ այնքան արժանի է Պէշիքթաշլեանին շնորհին վրայ խօսելու համար։ Տօքթօր Շիշմանեանէն եաքը խօսեցաւ մեծապատիւ Տիգրան Էֆէնտի Եուսուֆեան, եւ անկէ եաքը վանմաշուք Յովհաննէս Էֆէնտի Սաղըզլեան որուն դժբաղդաբար չը կրցայ լսել ձայնը զոր ուզմունք եւ արտասուք խլրդեցին. այդ արտասուքը ամենքը լացին այն օրը սրտով եւ այն ամենէն գեղեցիկ դամբանականն է այսպիսի կորստեան մը վրայ։

Ահաւասիկ տօգիթէօր Շիշմանեանին դամբանականը։

«Հազիւ դեռ քանի մը օր եղաւ միայն, որ Պէշիկթաշլեանին բարեկամաց համար նոր զգուեցեալ գերեզմանին դուռը չնաչխարհիկ սրտի մը վրայ, որուն մահուանը՝ մէկը չէր սպասէր։

Եւ որուն որ կսպասէին, ահա անալ հասաւ վերջապէս։ Լսեցէք թէ գնաց Պէշիկթաշլեան մոռացութեան գիրկը, եւ թէ գերեզմանը ունայնութեան վէրն կափարիչն է՝։ Քա՜ւ լիցի... Անոնք որ ունայնութիւն գտան աս աշխարհքիս վրայ, եւ անոնք որ ունայնութիւն զատն անդիի կեանքին մէջ, հաւասար կը սխալին. մեզի համար Արդարութեան կշռոյն մէկ թաթը այս աշխարհքս է եւ միւսը հանդերձեալը։

Խնամատուն որ ծիրանիներու մէջ ծնաւ, ամեն վայելք ամեն յաջողութիւն ունեցաւ, ամեն փափաքներուն հասաւ, երբ խոր ծերութիւնը գինքը վայելից անզգայ ըրաւ «ունայնութիւն» ձայնեց, եւ ամեն մարդ նոյնը կրկնեց իրաւ կամ անիրաւ։ Իսկ մենք այս գերեզմանին վրայ կեցած չենք կրնար արձագանք ըլլալ այդ ձայնին, երբ կը տեսնենք Պէշիկթաշլեանին կենաց սկիզբն մինչեւ այս օրս։ Կը տեսնենք գինքը տկար, որք, չքաւոր, անոք, անօգնական, հապա՜ թէ քիչ մը մեծցած խաղալիք անգութ ազայութեան ազայ դեռ ինքն ալ։ Ո՜վ եղաւ ուրեմն իրեն առաջնորդ աս բազմավանդ անդունդին վրայ... գլուխը միայն եւ իր գլուխը ան գլուխ-

սիր նութզլար օգուտնուշչար տըր։

Մէզքիւր նութզլարատա միլլէթլէֆանրն մալճա ֆագրրըլըգը, ֆագաթ, մուզտիրի օրարագ, տույդու վէ ֆակիլլիթճէ, վէ մարիւմաթճա գէնկինլիյի, մահ ու սենալր իւզրէ թիզքեար գրլընմըշ տըր։

Պէշիքթաշլեան Էֆէնտի, ֆիրվագը էվասֆը մերդուպ իլէ մէճպուլ պիր զաթ օլուպ, խայլի վագրթ Հայ խանէլերինտէ տէրս վէրմիշ, վէ պիր գաչ գրթա տախի մրլէթճէ ողբերգութիւնպար, վէ սայիր ատանաւորպար գալէմէ ալմըշ, վէ քէնտուլի թանրիանլարրն մուհապէթինի դազանմըշ տըր։

Էլհասրլ ֆագրը տօղմուշ, ֆագրը եատամըշ, վէ ֆագրը էօլմիւշ իսէտ, ճէնազէսի, քէնտի տօսթլարը վէ ալել խուսուս Բէօյէնան Յակոբ Էֆէնտի, Օսման Գրիգոր Էֆէնտի, վէ սայիր քեամիլէն մէզատարշինա զամլար հիմմէթիյլէ, գատար ու հայսիյէթ վէ ֆազիլէթինէ շայէսթէ սուրէթտէ, տէֆն իտիլմիշ տիր։

Մեր ազգային բանասէրզ Պէշիքթաշլեանի յուզարկաւորութիւնը, ինչպէս ծանուցեր էինք, կիրակի օրը կատարուեցաւ։ Ս. Յոհան Ոսկեբերան եկեղեցին. Հայ ու սուն մնակը եւ ուսումնական երիտասարդութիւնը մեծ բազմութեամբ գիմեր էր վերջին մեծարանքը մատուցանելու, այն ամենեցուն սիրելի գեղեցիկ հանճարին եւ վսեմական ազնիւ սրտին զոր այնքան կանուխ կորսընցուց ազգը։

Պէշիքթաշլեանը չը ճանչցող չկայ. ով որ սիրտ ունի, եւ ով որ գեղեցկին եռանդը ունի, իր երգերուն ծանօթացած է եւ շատերը բերնուց գիտեն գանոնք։ Ուրիշ օր մը կը հրատարակենք իր վարուց ու գրական աշխատութեանցը վրայ տեսութիւն մը։ Իսկ այսօրուընկը փութանք ի լոյս ընծայել իր դագաղին վրայ խօսուած ճառերէն մեծապատիւ ազգիս Շիշմանեանին խօսածը որ միայն ձեռքերնիս հասաւ, եւ որ այնքան արժանի է Պէշիքթաշլեանին շնորհին վրայ խօսելու համար։ Տօքթօր Շիշմանեանէն եաքը խօսեցաւ մեծապատիւ Տիգրան Էֆէնտի Եուսուֆեան, եւ անկէ եաքը վանմաշուք Յովհաննէս Էֆէնտի Սաղըզլեան որուն դժբաղդաբար չը կրցայ լսել ձայնը զոր ուզմունք եւ արտասուք խլրդեցին. այդ արտասուքը ամենքը լացին այն օրը սրտով եւ այն ամենէն գեղեցիկ դամբանականն է այսպիսի կորստեան մը վրայ։

Ահաւասիկ տօգիթէօր Շիշմանեանին դամբանականը։

«Հազիւ դեռ քանի մը օր եղաւ միայն, որ Պէշիկթաշլեանին բարեկամաց համար նոր զգուեցեալ գերեզմանին դուռը չնաչխարհիկ սրտի մը վրայ, որուն մահուանը՝ մէկը չէր սպասէր։

Եւ որուն որ կսպասէին, ահա անալ հասաւ վերջապէս։ Լսեցէք թէ գնաց Պէշիկթաշլեան մոռացութեան գիրկը, եւ թէ գերեզմանը ունայնութեան վէրն կափարիչն է՝։ Քա՜ւ լիցի... Անոնք որ ունայնութիւն գտան աս աշխարհքիս վրայ, եւ անոնք որ ունայնութիւն զատն անդիի կեանքին մէջ, հաւասար կը սխալին. մեզի համար Արդարութեան կշռոյն մէկ թաթը այս աշխարհքս է եւ միւսը հանդերձեալը։

Խնամատունը որ ծիրանիներու մէջ ծնաւ, ամեն վայելք ամեն յաջողութիւն ունեցաւ, ամեն փափաքներուն հասաւ, երբ խոր ծերութիւնը գինքը վայելից անզգայ ըրաւ «ունայնութիւն» ձայնեց, եւ ամեն մարդ նոյնը կրկնեց իրաւ կամ անիրաւ։ Իսկ մենք այս գերեզմանին վրայ կեցած չենք կրնար արձագանք ըլլալ այդ ձայնին, երբ կը տեսնենք Պէշիկթաշլեանին կենաց սկիզբն մինչեւ այս օրս։ Կը տեսնենք գինքը տկար, որք, չքաւոր, անոք, անօգնական, հապա՜ թէ քիչ մը մեծցած խաղալիք անգութ ազայութեան ազայ դեռ ինքն ալ։ Ո՜վ եղաւ ուրեմն իրեն առաջնորդ աս բազմավանդ անդունդին վրայ... գլուխը միայն եւ իր գլուխը ան գլուխ-

նելէն էր, որոնց համար մեծ մարդ մը ըսած է թէ «Ասուած զանոնք մատը ճակատին դնելով կատեղծէ»։ Եւ իր ասածին վրայ էր Պէշիկթաշլեանին բոլոր գեղեցկութիւնը։

Կը տեսնեմ զինքը դեռ անմօրուս պատանի տղոյ չչնչիւններէն եւ աղաղակներէն չրջապատեալ, անպգայ բոլորովին թաղուած գրքերուն մէջ, բարձրացած իւր խորհրդածութեանց մէջ, հեռու ներկայէն, վասըն զի ներկայն շատ քիչ երջանիկ վայրկեաններ պիտի մատակարարէր իրեն։

Կը տեսնեմ զինքը հազիւ երիտասարդ՝ վարժապետ՝ դասերու կը պլաբալ, հեղինակ՝ գիշերները կանթեղին առջեւ իր Արշակները, Վահանները, Վահագնները կարտադրէ։ Դերասան՝ գլուխ կեցած անհանգարտ պատանեկութեան թատրոն մը կը ծնանի։ Վարժապետութիւնը կեանքը հալեցնող արհեստ մ'է, գիտեն անոնք որ փորձը առած են։ Եւ անոնք որ վիճակագրութեան տեղեակ են։ Հեղինակութիւնը չէ թէ միայն հանճար եւ ուղիղ դատողութիւն այլ ամբարեալ հմտութիւն կը պահանջէ, դերասանութիւնը՝ եռանդ եւ զգացողութիւն կուզէ։ Բայց առանց վարձու միայն իրենց զուարճութեանց համար դերասանութիւն ընող պատանեաց կառավարութիւնը, ի՞նչ մեծ հոգի, ի՞նչ համբերութիւն, ի՞նչ անխոնջ աշխատութիւն որ կը պահանջէր լսողներուն, կը թողում մտածել, եւ մանաւանդ նոյն պատանեաց որ թերեւս հոս ներկայ ալ ըլլան։

Այս տաժանելի կեանքը անցնողը՝ կը դրաւնէր վարկեաններ երգելու համար այն երգերը որ դառնացեալ սրտերու եւ աղեկէզ ժամերու մխիթարութիւն պիտի ըլլան, ինչպէս ներկային նոյնպէս ապագային համար։ Եւ Պէշիկթաշլեան անունը տկար արձագանք մը պիտի ունենայ մեր թոռներուն համար ալ։ Բայց այս աշխարհքիս ապագային հետ չինամեմատիր իրեն համար էութիւնը որ կ'սկսի։

Այս էութիւնը հոս այս գերեզմանին առջեւն է Պէշիկթաշլեանին եւ բոլոր անոնց համար որ աշխարհիս վրայ կապրին հեռու նիւթական վայելքներէ, եւ որոնց հոգիներշանկութեան փշրանքները կը նետէ բազդը արհամարհոտ ձեռքով։

Այս կը սորվեցնէ մեզի կրօնքը, փիլիսոփայութիւնը, եւ արդարութեան հոգին որ ի մեզ կը բնակի։

Պէշիկթաշլեանի լայն եւ գեղեցիկ ճակատը որ չնաշխարհիկ հանճար մը կը պարունակէր, ուրախ կերպարանք մը չէր ցոյց տար նայողին, սիրտը որ ազնիւ զգացմունքներով եւ կորովի եռանդեամբ լեցուն էր, տկար մարմնէ մը չրջապատեալ հազիւ թէ իւր մտերմաց ծանօթ էր։ Զգայարանքները որոնց վայելքը աշխարհիս երջանկութիւն կը համարուին, հազիւ թէ օրապահիկը իրեն կը ներէին։ Եւ այս զգայուն էակը որ քառասուն տարիքին չիկրցաւ հասնիլ, իբրեւ թէ աշխարհիս հանդիսատես ըլլալու համար, կը-կենար տխուր բայց ոչ նախանձոտ աչքով կը դիտէր առուգութիւնը, գեղեցկութիւնը, երիտասարդութիւնը, հարստութիւնը, եւ պատիւները որոնք զլացաւ իրեն բաղդը։

Նախախնամութիւնը բաւական համարեցաւ իր հոգւոյն չնորհած ձիրքերը։

Երբ կը տեսնեմ իր հանրագիտակ սոկրատեան ճակատը, ուր բանը իր արդար կըշիռը չէր կոթնցնէր, նախախնամութիւնը իրաւունք ունէր կըսեմ։

Երբ իր կեանքին եւ իր գրութիւններուն մէջ կը տեսնեմ սիրտը, այն ազնիւ սիրտը որ ինչ որ գեղեցիկ կայ բնութեան մէջ առ այն կը դիմէ, ինչ որ փափուկ կայ առ այն կը ալանայ, ինչ որ տկար կայ անոր սփոփանք կը փնտռէ, ի՞նչ որ վեմ կայ առ այն կը բարձրանայ, ի՞նչ որ հանճարի ծնունդ կայ անոր խանձարուրք կըշինէ, ի՞նչ որ հայրենիք կայ առ այն կընկրկի, ի՞նչ որ սիրոյ եռանդ կայ անով կը բորբոքի։ Դարձեալ կը կրկնեմ շատ ու շատ տուած էր իրեն աստուածային նախախնամութիւնը, եւ անոր համար կորուստը իրենը չէ, մերինն է։ Ինք այս տխուր կեանքին զրկանքներէն երջանկութեան կը դիմէ, անոր որ իր հոգին այնչափ զարդարեալ էր։ Ազնի՜ւ հոգի՜ որ իրեն կենաց վերջի տխուր օրերուն հազիւ եւ ցաւով կրցաւ նշմարել եւ հաւատալ մարդկային օրէնն այն տկարութեանցը որ կը նուաստացնեն զմարդ եւ որ նոյն սրտին զզուելի վերքերէն քստմնելով քաշեց ձեռքը։ Իւր վերջին հրաժարականը չիտուած դեռ աշխարքիս։

Աղնիւտարեն ճերմակ թուղթի մանրիբ մը

. . . Ցէր։

Այժէն ուշ ունեցող հասու եղաւ Աղթամարայ խնդրոյն ու խաչատուրի դարձուածքներուն։ Ոնոր ի կշիռ դրաւ ի կորուստ Պետրոս Շնորհազարդ հարազատին, եւ յեղծուեցաւ ասանն Աղթամարայ։ ի փառս եւ ի պարծանս իւր անուանդորոյն սրտին։

Էնդհանուրի սիրտը կը բարախէր խաչատուրի գալստեան մասնաւանդ թէ կործանման համար։ ուստի անհամբեր կըսպասուէր։ ու կաշխատուէր։ իւր ուրեն քակելու։ Ահա խաչատուր ի Պոլիս մաքրեալ եւ յարդարեալ։ Պատրիարքարանն հանդիսաւորապէս ու ամենայն կը պահուի եւ գուցէ կը պաշտպանուի։ . . .

Հարկ չէ ասել որ՝ խաչատուր տեղս գալուն, կրգայլին Աղթամարայ միաբանքն ու նորա թեմականքը որ, նա բաւականապէս ինք զինքը պիտի պաշտպանէ, թէ եւ սուտ ու փուտ միջոցները ըլլայ իւր փասաելը։ ուստի յիշեալ միաբանքն ու թեմականքը, կոկսին մահսէրներ շնեալ ու ճամբել տեղս, որ չը լինի թէ խաչատուր եպիսկոպոս ինչպէս վանայ քանի մ'անձինք իւր կեղծ ու պատիր շողոքորթութեամբ գրաւեց, նոյնպէս եւ տեղս չը յաջողէ զայն։

Միաբանաց մէկը, այս է Շատախցի Յովհաննէս վարդապետն կոչուն որ Պոլիս ուղարկեն։ ինչպէս որ երկու տարի յառաջ եկած էր Յակոբ եպիսկոպոսին հակառակելու, հիմայ ալ խաչատուրին։ ուստի յիշեալ վարդապետն կը խոստանայ միաբանութեան, որ ամէն գործիք յաջողութեամբ գլուխ կը տանի։ երբ քանի մը լոկ թուղթերու վրայ իւրեանց կնիքները զարնեն որ տեղս գայ, ու Ս. Պատրիարքի եւ վարչութեան դիրքն խմանայ ու ըստ այն գրէ ու բոցոքէ, ընդդէմ անվաւերին։ եւ ախոյեան ըլլայ իրաւունք եւ արդարութիւն ներկայացնելով ատենից։ Արդ խաչատուր՝ յիշեալ չորս լոկ թուղթերու վրայ զարնուած կնիքներու հոտն առնելով որ Յովհաննէս վարդապետին քոմն էին, մեծամեծ խոստումներով այն թուղթերը կառնէ, ու իր ճամբու ծախքն կը հոգայ եւ կուգարէ յԵրուսաղէմ։ հիմայ խաչատուր այն լոկ թուղթերը ըստ կամաց ու քմաց կը կրէ ու կը սեւէ ոամիկները, մանաւանդ թէ Ս. Պատրիարքն ու Վարչութիւնը կը-խարէ։

Մեք յանուն ճշմարտութեան այս ազդարարութիւնները կը հրատարակեմք մեր առ ազգ եւ եկեղեցին ունեցած հաւատիքով։ Ապաքէն կը հարցուցնեմք իրաւամբ թէ խաչատուր միայն կանչուած էր, այս հինգ տարիէ հետէ ի՞նչ հարկ կար Եղիազար եւ այն Շատախցի վարդապետն ալ իւր հետ բերել։ կը հարցուցնեմք խնդրանօք որ սրբազան Պատրիարք թող հարցունէ եւ ինչո՞ւ չի քններ թէ արդեօք իրա՞ւ են իրեն հետ ունեցած գրեանքն թէ սուտ, թո՛ղ քննէ։ գոնէ տեղւոյս Մոկացիներէն ու Շատախցիներէն, զի դեռ երէկ էր որ Աղթամարայ միաբան Յովսէփ եպիսկոպոսն կը գրէ իրենց որ «մեք բնաւ զխաչատուրն չենք ընդուներ։ ու արդէն Յովհաննէս վարդապետին հետ քանի մանհսերները ուղարկած եմք» ճերմակ թուղթեր կընքելով։

Շատախցի վարդապետն դեռ անցեալ օր էր աքսորէն դարձաւ։ զի զխաչատուրն բամբասելուն ու անոր դէմ դնելուն համար, Յակոբ եպիսկոպոսը գանիկայ աքսորեց ի Կոտուշ անապատը։ Զատանք նկատելով խաչատուրն որ չը ըլլայ թէ Յովհաննէս վարդապետն նորէն թրշնամանայ իւր հետ, շուտով համոզեց եւ խրկեց յԵրուսաղէմ, որ ազատաբար գործէ։ Թող հասարակութիւնը դատէ։

Վերջապէս Շատախցի Յովհաննէս վարդապետն թող գիտնայ որ, ի Սպանիա սողոսկելով պիտի չազատուի հասարակութենէն, որք վրէժխնդիր են իւր խաբեբայութեան։

. . . Ցէր կը խնդրուի որ փոքր անկիւն մը շնորհէք ձեր ճշմարտախօս լրագրոյն մէջ, որով զմեզ երախտապարտ կը կացուցանէք։

Ի Կ. Պոլիս 26 Նոյեմբեր 1868

* * *

Վերոգրեալ Շատախցի Յովհաննէս վարդապետին խաբեբայութիւնը չուրացուիր։ բայց ճերմակ թուղթի վրայ առանց վրան գիր մ'ըլլալու կընիք դնելու անքաղաքական սովորութիւնն ալ ի՞նչպէս կրնայ պաշտպանուիլ։ Աւելի լաւ չէ՞ր որ՝ փոխանակ նուրբ քաղաքականութիւններ խորհելով՝ վերնագրին գրուիլը վերջին թողելու՝ պարզօրէն իրենց որոշ կամքը գրէին վրան եւ այնպէս կնքէին։

Շատ ցաւալի վիճակ է վիճակիս որ ոչ սատրագրութիւնն ինչ է դիտենք։ ոչ կնիք դոյծածելը գիտենք։ ոչ կամք յայտնելու կերպը գիտենք։ վերջապէս բան մը չենք դիտեր։

Այս վիճակը ի՞նչ տարբերութիւն ունի գերութեան վիճակին։ եւ ո՞վ կրնայ այս տեսակ ժողովուրդին ազատ քաղաքացի կամ պարզ քաղաքացի կոչել։

Այս տեսակ ժողովուրդը աւելի դիմալուեւ քաղաքականութիւն սովրեցընելու արժանի ժողովուրդ մ'է, քանի թէ տիրելու կամ վրան բռնանալու ժողովուրդ։

Շատ անգամ քիչ կամ շատ ազգային զգացում ունեցողներուն բերնէն լսած ենք որ՝ արեւելքի ազգաց խօսքը Եւրոպական լրագրաց մէջ յիշուած ատեն Հայերուն խօսքը չը յիշելնուն վրայ ցաւօք կը խօսին։

Բայց ասանկներուն ուշադրութիւնը անգամ մը սա մեր դաւառական Հայոց վրայ դարձնելնուն հետ, նոյն իսկ իրենց խղճին կուգամ որ հարցընեն թէ՝ քանի՞ դաւառականի կրթութեան համար քանի՞ ժամ կամ քանի՞ դուրուշ վատնած ունին։

Խեղճ անձնուէր ընկերութիւնը անդին կուլայ կող բայ եւ օգնութիւն կը-խնդրէ՝ բայց Կարապետ պէյ մը չը-կընալով լսել այս ձայնը Պէյօղլի-տէրէն ՀԱՄԻ կը կանչէ։

Հիմայ հարցնենք մեք մեզի թէ՝ այս տեսակ ժողովուրդ մը Եւրոպական հմտակրութեան իրաւունք է որ արժանանայ։

Թող ընթերցողն ինքն իրեն տայ այս վճիռը։ Օ.

—Յեռագրայ յօդուածը արդարաբարեկամի մը կողմէ մեզ ղրկուած է հրատարակելու խնդրանօք։

Քանի մը խօսք ալ ես գուրցեմ. — ժողովուրդը մեծ է. — փառասիրութիւն. — ճամբորդութիւն. — Ներսէս Սրբազան եւ Մանզումէ. — ծաղրաբանութիւն. — Հայերը ծախուած չեն։

Ամէն մարդ խորհելու եւ խօսելու ազատ է, բաւական է որ խօսածը ճշմարտութիւն եւ փեղջին յարմար ըլլայ։ Այս կերպով խօսելը ոչ միայն ազատութիւն մը, այլ նաեւ պարտք մը, խղճի հարկ մը, հայրենեաց ծառայութիւն մ'է։ Ես ալ կը փափաքիմ մէկ քանի խօսք գուրցել — ի՞նչ նիւթի վրայ իսկոյն։ — արդի նիւթերը յայտնի են — ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ԲԱՐՈՅԱՆ, Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ, ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՒԷՐԸ Ի ՆԵՐՍԷՍ ՍՐԲԱԶԱՆԸ։ Այս նիւթերուն մեծ մասին վրայ չատ անգամ գրուեր, կրկնուեր, երեքնրուեր է. — ո՞վ զգայ, ո՞վ գործադրեց եղած առաջարկութիւնները, տրուած խորհուրդները. — առ այժմ գործադրող չկայ. բայց կրնա՞նք ըսել որ զգայողալ չկայ. — ոչ բնաւ. ժողովրդեան բանականութիւնը չարհամարենք, ժողովուրդը միշտ մեծ է, այո՛ մեծ է ժողովուրդ մը եւ անարկու՝ մինչեւ անգամ բռնաւորութեան չդիմաներու տակ կաշկանդուած ատենը. — Սպանիա ասոր անարկու օրինակ մը կրնայ ընծայել։ Բաղդատութիւնը թեպէտ քիչ մը հեռու կը թուի, սակայն տրամաբանութեան դէմ չէ՝ երբ յիշենք որ Սպանիացիք ինչ որ էին իրենց քաղաքական դրից նկատմամբ, նոյն ենք մենք այ՝ մեր կրօնական-ազգային դրից նկատմամբ. անոնք ինչ չարժուած որ ըրին իրենց քաղաքական վարչութեան ձեւին մէջ՝ նոյնը ընելու ազատ ենք եւ մենք մեր կրօնական վարչութեան մէջ, վերջապէս քաղաքական օրինաց հպատակ ենք՝ այլ խղճի մասը՝ ազատ։ Մեր ժողովուրդ զգայ մինչեւ ցարդ յուսուած խնդրոց մէջ դեր խաղացող անձանց վնասակար սկզբունքը, սրբազան Պատրիարքին ընդդէմ ազգին կամաց պատրիարքական գահին վրայ բազմելը. զգայ ասոնք եւ տասսիկ ցաւուն մը կը կրէ իր սրտին մէջ. — ամէն ցաւուն առանց վրէժխնդրութեան չը գիջանիր . . . ոմանք կրսեն թէ սրբազան պատրիարքը ֆոռուբրոնիամ կընէ այս. այլք կը կարծեն թէ՝ շանսաբրոնիամ կամ ուրնրոնիամ։ Ամէն չահ փառաւոր չէ, չաներուն ամենէն նուաստը արդարութիւնն է. ուր արդարութիւն կայ, հոն փառքը դարձ չունի. — ճշմարիտ փառքը՝ զոհողութեան, անձնուիրութեան մէջ է։ Ճամբորդութիւն մը անգամ, մարդուս յաւէրժական փառաց պատճառ կրնայ ըլլալ։ Դաղղիոյ մեծ բանաստեղծ Լամարթինի «Լա Շիլի ա'լօն Անժ» կոչուած հրաշալի գիրքը յարեւելս բրած ճամբորդութեան արդիւնքն է. մեր ազգայիններէն չատերն ալ ճամբորդութիւն բրած են, բայց օգտակար արդիւնք մը ձրդած չենն ազգին իրենց ուղեւորութեան առթիւը։ Օրինակի համար Ներսէս սրբազանը փարը Հայաստանի մեծ մասը, Եգիպտոս, Ռուսիոյ հայաստանը ճամբորդեր է, բայց իր ճանապարհորդութեանը մէջ ինչ խորհուրդներ որ յղացեր է, ինչ տպաւորութիւն որ ունեցեր է ազգին վիճակին վրայ, բոլորն ալ կամ իր սրտին մէջ թաղուած են կամ յօդս ցնդեր են։ Իրաւունք ունի Ներսէս սրբազանը. Հայոց ո՞ր բարեմասնութեանը վրայ գրել։ Հայաստանի ո՞ր գեղեցկութիւնները դրուատել. — Հայերը՝ թշուառ մարդոց խումբը եւ Հայաստանը արիւնաշաղ եւ արտասուաթոր դաշտաց եւ հովտաց տեսարան մը կընծայեն — գուցէ սրբազանը՝ որ բանաստեղծութեան ճաշակ ունի, աւելի բանաստեղծական դաւառներ չը ջնել կուզէ. կը փափաքի անցնիլ Յունաստանի՝ այն փիլիսոփայից եւ բանաստեղծից հայրենեաց առջեւէն, երթալ Իտալիա Մուսայից եւ բանաստեղծներուն երկրորդ հայրենիքը, անոր պայծառ երկինքը տեսնել, անուշաբոյր օդը ծծել, մեծագործ չինուածքը նկատել, Թիզայի զարմանալի աշտարակները դիտել, Հռովմի Ս. Պետրոսի եկեղեցւոյն զարմանալի ճարտարապետութեանը նայիլ, Վատիկանի խորհրդարանը մտնել, սրբազան Պապին փառաւոր եւ անարկու ժողովը՝ այն տիեզերասատ ակումբը տեսնել եւ զանոնք իր աչքուժին ու դրչին նիւթ առնել։ Ճշմարիտ կրսեմ, տղայութեանս ատենը ես ալ այսպէս կերազէի, բայց ժամանակը, անգութ ժամանակը՝ այս գեղեցիկ երազս արխուր արթնութեան մը փոխեց եւ դարձեալ ինքզինքս ի Պոլիս գտայ, եւ կարծեմ թէ ուրիշ տեղ ալ երթալիք չունիմ։ Սակայն Ներսէս սրբազանի համար դիւրին է այս գեղեցիկ ճամբորդութիւնը, քանզի Ս. Պապին ընդհանրական ժողովի հրաւէրը այս բանս դիւրացոյց. եթէ մեր Ս. պատրիարքը հաճի մէկը ղրկել, անշուշտ Ներսէս սրբազանը պիտի ըլլայ, ծախքն ազգէն կը վճարուի, ինքն ալ իւր նպատակին կը հասնի . . . Սրբազան, ներում կը խնդրեմք ձերդ գերապատուութենէն՝ այսպէս քիչ մը կծու լեզուով խօսելնուս, քանզի մենք աշխարհական ենք, երբեմն փիլիսոփայի պէս ծանր, երբեմն բանաստեղծի պէս զուարթ, եւ երբեմն կատակերգակի պէս ծաղրական ոճ կրնանք բանեցնել, մինչդեռ ձերդ սրբութիւնը Մանզումէի գրած պատասխանին մէջ՝ հետեւեալ ծաղրական ոճը բանեցուցեր է թէ՝ «մօտերս կարեւոր գործերու համար Հրէից խախտաղլխին պիտի երթամ, եթէ լսէք նէ՝ չըլլայ որ հրատարակեք թէ Հայերը Հրեայ ընելու համար գացեր է»։ Այս ոճը եպիսկոպոսական արժանապատուութեանը անյարմար է։ Ո՞վ ըսաւ ձեզի, սրբազան, որ Հայերը Ներսէս կամ Պօղոս եպիսկոպոսներու, Պետրոս կամ Կիրակոս էֆէնտիներու ծախուած են՝ որպէս զի ուզած տեղերնին տանին։ — քառասուն դարերու ազգայնութիւն մը զմեզ Հայկայ, Արամայ եւ Աւարայրի դաշտին վրայ թափուած խումբ մը քաջամարտիկ նահատակներու արիւնը, զմեզ Հայաստանեայց ուղղափառ եկեղեցւոյ հետ իբր անսասան ժայռերու կապեր են. ով որ այս ժայռերուն զարնուի՝ կը փշրուի եւ կը հոսի . . .

Հրանդ.

ԷՐԶՐՈՒՄ ՄԷԹՐՈՊՈԼԻՏԷՆ

Մանզումէմիզին 815 նիւմէրօյու նիւսխէսինատէն պագէյեկ։

Ա. Աշնորդ վէքիլ։ Եպիսկոպոս, պու տէտիկին գօվալաերը։ Նէ՞ վագըթ Էրմէլէր թարաֆընատան Գաթօլիքլէրէ վու գուպուլմուշ տուր։ Վէ նէ՞ըստ եաղըլմըշտըր, կէօսթէրինիզ պիզէ։

Գրիգոր Էֆէնտի։ Մէզարլըղըն աշաղը թարաֆը պիգիմ տիր։ լաքին էկերչէ սիզին օլայոր Էրմէնի լու պէթի զէքը օլունմուշ օլուր խոսի։ գաշ քի էօյլէ տէյիլ տիր, պուլլու լոու քիմսէ իսկ։ հագգ սահիպի օ տուր։

Խալամ ազալարը։ խայր, պուլլուլուտու սիզին եանընըզատա օյմասայա։ հագգ սիզտէ օլամագ։

Դանիել Էֆէնտի։ Էֆէնտիմ, պուլլուլուտու թարիխինին էսկիլեսինէ պաղարագ։։։ պունդար պիր վիճուտտէրիլէր տիր։

Ղազարեան Էֆէնտի։ Եպիսկոպոսա, մուրախասա Էֆէնտի, զամէն սիզ 40 սէնէլէք պիր միլէթսինիզ։ սիզին բաթրիք խանէնիզ, ١٢٤٦ բէճեպ ٢٥տէ իհտաս օլմուշ, վէ իլք էվվել, Յակոբ վարդապետ Մանուելեան սիզէ բաթրիք թանրլըգ։ Էրմէնի Գաթօլիքլիյին, օլ արա բաթրիքխանէ իլէ պէրապէր Թիւրքիատա պիր քիլիսէսի օլուս։ Իմտի սիւալիսէրիմ քի, քիլիսէսի օլմաեան պիր միլէթին նա՞սըլ օլուրսա մէզարլըգը օլապիլիր։ Նասըլ քի քիլիսէ հաեաթատա օլան ատամլարա մահսուս տուր, մէզարլըգ տախի մէվթալար իշլէն պիր քիլիսէ տիմէք սիր։ Վէ հաեաթատա օլան ատամ, հաեաթատա օլանլարըն քիլիսէսինի թէրք իթտիքէն սանրա, տօղրու մէկէպտաշ օլան էօլէնլէրին քիլիսէսինէ կիտէր քի։ օ տատա մէզարլըգ պրը։

Եպիսկոպոս, Պետրոս Էֆէնտի, վէ Ղազար աղա։ օլ մէզարլըգ։ սիզին հագգը սարիհինիզ նա՞սըլ օլուր։ գաշ քի։ մէզարլըգ միլէթէ այիա տիր վէ տէյիլքի մէզհէպէ։ չունքի «Էրմէնի մէզարլըգը» թէսմիյէ օլունուր։ Վէ գաշ քի։ աշաղըքի թարաֆըն պիլիմ օլտուղունա եէտիմիտէ պուլլուլմուզ վար տուր։ Պիլմէ միլէթճէ Էրմէնի, լաքին մէկհէպճէ Գաթօլիքիկ։ մէզարլըգ Էրմէնիլէրին տէյին մի, վէ պիլմէ Էրմէնի սաերլամա՞մըերզ։

Ղազարեան Էֆէնտի։ միւֆիթիյէ վէ մէճլիս ազալարընա խիթապէն։ Էֆէնտիլէր Էրմէնի միլէթի խայլիճէ սէնէլէրէն պէրու տուր քի։ տէվլէթի այիյէ թէպպէսիլ թահսիլ ընատարը։ վէ պու գաատար միւտէթ գարֆընատա։ սայքի էլլի պին գաատար Էրմէնիյէր խալամ օմուշ։ լար տրը։ կէրէք չիմտի վէ կէրէք կէչմի։ կէմանլարատա։ պու խալամ օլան Էրմէնիլէր միլէթտէն օլտուգլարը իշին շերան վէ նիզամէն պիր վէրատէթ վէ եախսա պիր հուգուդ թալեպ իմմէլէրինէ տայիր պիր գանուն վա՞ր մը տրը։

Գաթօլիքլէրին հէման քեաֆֆէսի։ պագընըգ էֆէնտիմ, պագընըգ խալամըգ իշին նէ՞ իյրի մու հաքէմ խաէեար։

Ղազարեան Էֆէնտի։ պէն սէօյլէտիքլէրիմ սահիպիմ, վէ սօրան օյուրսա եինէ պէն մէսուլամ։

Միւֆթի Էֆէնտի վէ սայիր խալամ ազալարը։ արթըգ անդաշըլար Էֆէնտիմ, Զաթը սատարէթրէնահիեէ շէօյլէ ճէվապ վէրմէլի քի։ օլ մէզարլըգատա հէր նէ գատար լուշ միլէթ տախի շիմտիյէ գատար քէնտի մէվթալարը։ տէ՞ն իթտիրիրէր։ լաքին Գաթօլիքլէր, անճագ 40 սէնէ վար տրը քի։ մէզհէպճէ Էրմէնիլէրտէն այրըմըշլար։ վէ քիլիսէլէրինի տախի տերըմըշլար տրը։ քէնտիլէրին, մէզարլըգն ճէնուպ թարաֆընատա մէզարլըգա միւնասիպ պիր եէրլէրի վար իսէ տէ, շիմտի օրասընը քիրատա վէրմիշլեր տիր։

Դանիել Էֆէնտի։ Էֆէնտիմ մէզքիւր մազալաթ տէր եարար լընըզ վագըթ, շիմտիքի Գաթօլիքլէրին եէ տինտէ օլան պուլլուլտունուն պիր սուրէթի տախի գօրեա խաէրէք։ վէ իւզէրինէ պիր մուհաքէմէ իթտիքսիզին տէրունինէ վաղ իլէ, իրսալ իթտիյէ հիմմէթ խանիկ։

Մէճլիս ազալարը քեաֆֆիթէն։ խէր, խէր։ քօ էօյլէ օլսուն։

Պատէհու մէճլիս գարար վէրան քի, խալամ ազալարընատան պիր գաչը։ մէզարլըգը քէշմ ու մուայեէնէ իթտիք իշին օրաեա կէօնտէրիլսին։

ԻԼԱՎԷ

Օգոստոս 2 ճիւմա կիւնի։ Տատվի մէճլիսի ազալարընատան Ապաիլ-Բազագ վէ Էմին պէյլեր, հէր պիր Խրիսթիեան միլէթլէրինատէն, պերապերլերինի պիրեր ազա ալարագ, մէզարլըգը մուտեէնէ իթտիյէ կիթտիրէր։ Վէ օրատա Կարապետ պատուելի վէ Մկրտիչեան Գէորգ Էֆէնտի մէզարլըգ ի զէրինէ թաֆսիլ իճէ հիքայէ իթտիքսէն սօնրա, 64 նիւմէրօլու Բաղմավէպին փոստվար տեր Նիւսխէսինատ տերճ օլունան հայր Ներսէսին իմզասընը տախի օգուտուպ։ Թիւրքճէյէ թէրճէմէ իմտիրէր։ քի պու մէքթուպ Գաթօլիքլէրին մէզարլըգատան հիչ պիր հիսսէլերի օլմասընդան պէհան իտէր իտի։

Քէպալիք Հոկտեմբեր 11տէ, մահէլ

ՄՈՒԱՄՄԱ

(Հանելու կ.)

Պէնի թանըմագ իսթէյէն, չու աշաղըտաքի հալէրիմէ տիպգաթ իյլէմէյի տիր։

Սէվերիմ սէօյլէմէյի,
Սէվերիմ կէօսթէրիշի,
Սէվերիմ էօյիւնմէյի,
Սէվերիմ այիմլիք սաթմաեր,
Սէվերիմ հաքիմլիք իթմէյի,
Սէվերիմ վատ իյլէմէյի։

Հէր քէսէ խօշնուտ օլաճաղը սուրէթտէ էսրարլար խապէր վէրիր խէմատ։ էն պիւյիւք էսրարը, պաշգա շէյ օլմաեըպ, իլլա պիր թագրմ պուտալարը քէնտի մէնֆաաթըմ իշին ալատամագտան իսպարէթ պուլունմագտա տրը։

Տիւնքի մուամմա ճէպ սուրը իտի։

ԻԼԱՆԱԹ

ԹԷՆՊԷԼԻԿ

Մէզքիւր խիմմէտ օլան բիտալէ պաղլամթարըբարագ, կէրէք քիթապճըլարտա, վէ այէլտուսուս իսթանպօլտա Սիւմպիւլ իսան ալթընատա Գաֆֆաֆ եանըտար տիր քիանընատա, վէ դազէթատա թըճըլարըմըզ եանընատա Ցէր դուրուշա սատրլմագտա տրը։

ՏՕԳԹՕՐ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Տօգթօր Գալուստեան էվվէլքի խանէսինի թէրք իլէ։ եինէ Պէյ-օղլուտա, Ինկիլիզ սէրաեր գարուսունատան աշաղը կիտիլիր իքէն, մէղքիւր սէրաերն տիվարը զարշը սըրարսնտա, Համալպաշը սօգաղընտա վագը 68 նիւմէրօլու խանէյէ նագլ իյլէմիշ տիր։

ՆՈՒԷՐ ԿԱՂԱՆԴԻ

Ա. ՍՏՂԻԿ ՀԱՃԵՐԵՆԵԱՑ

ԿԱՄ

Աղքերանէ Աշէյէն Յառաջդիմութեան

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐՈՒՂ Ս. Գ. ՈՅՍԱԶՄԱԼԵԱՆԻ

Ի ՄԻԱՌԱՆՈՒԹԵՆՆ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ

Քիւրքճեան տպարանէն մաքուր տպագրութեամբ ելած եւ 9կերեսէ բաղկացեալ այս տետրակը 3½ ղուրուշի կը ծախուի ամէն հայ գրավաճառաց քով եւ Մայր եկեղեցւոյ բանկալը։

Այս տետրակը խիստ օգտակար դասեր կը պարունակէ իր մէջ, կը խօսի, Աստուծոյ, կրօնքի, ազգութեան, հայրենիքի, միութեան, նախապաշարման եւ ազատութեան վրայ։ Իր սկզբունքները հիմնուած են, Վիքթօր Հիւկօի, Ժիւլ Սիմոնի եւ ասոնց նման հեղինակաց խօսքերուն վրայ։

Դիւթերուն ընտրութիւնը եւ գնոյն ածուութիւնը տարակոյս չի թողուր որ՝ հեղինակին աշխատասիրութիւնը կը քաջալերուի, եթէ մեր դաստիարակները ոսկեզօծ օրացոյցներով եւ խաբուսիկ պատկերներով ազգ ներկայ հաճոյքը գոհացնելու տեղ, ազգ ապագայն գոհացնող այս եւ կամ ասոր նման գիրքեր նուիրելու կամքն ունենան։

ԹՇՈՒԱՌՔ

Իշպու մէշհուր քիթապն իւ չիւնճիւ ճիլսի պասրլըպ կէլմիշ օյմասին։ միւ շթէրի օլան գաթլարն կիտիպ Քումբուխանասա Տէտէեան Սարգիս ազանն մազազասընատան ալմալարը իլան օլունուր

ՔՆԱՐ ՊԱՆԴՈՒԽՏԻՆ

Գէր։ Խորէն արբազանին հեղինակած այս բանաստեղծութիւնը՝ Աբրահամ Ալանէն խիստ մաքուր տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած այս գիրքը, կը ծախուի 6 ֆրանգ ամէն Հայ գրավաճառաց քով։

Խորէն արբազանի բանաստեղծական հանճարը արդէն իր զանազան գործերով աշխարհաճանաչ ըլլալով՝ այս նոր գործն ալ առելի իր տաղանդը երեւան կը հանէ։

Կը յուսանք որ՝ ընթերցասէր հասարակութիւնը պէտք եղած քաջալերութիւնը չիզլանար։

ԳԱԶԱՄԻՍ.

1869 սէնէսինէ մախսուս.

Իթալեանճատան թէրճէմէ խիրլմիշ օլան իշ պու գազամիա, Ռ. Ց. Քիւրքճիեան թապխանէսինէ կիւզէլճէ թապ խիրլմիշ օլուպ, հէր քիթապճը տիւքքեանլարընատա սաթըլմագտա տրը։

Ֆիյ 100 փարա.

ԹԱՂԵՒԻ ՆԱՄԻՄՔԻՆ

ՋԷԼԻՔ ՇՈՒՐՈՒՊՈՒ

Պու քէրրէ ժագ Ալէքեան էճզախանէսինատ թէրթիպ օլունմագտա օլան իշ պու չէլիք շուրուպու չարագթարը ճիհան մալիւմ, վէ իլէլը միթէնէվիեէեէ չիֆաստիչ պիր մուալիճէ օլուպ, չէլիք իլէ եօտ թապիր օլունան մատէնատէն միւրէթթէպ օլարագ, Էվրօքանը ամբարպպի հուզզագի վէ մէքթէպի թարպպիեէ թէճրիպէլէրի իլէ շիմտիյէ տեկին թիւրլիւ թիւրլիւ խաթալըգլարա տիւչար օլան էշխասը զպէթ սուհուլէրէլէ պումուալիճէ սաեէսինատ թէքմիլէն շիֆապուլապիլէճէքլէրի միւշահէտ օլունտուղու, վէ աչէլ խուսուս սրրաճա խաթալըգընատան զուհուր իտէն սարբլրդա վէ նէվզ սայիրէսի, վէ նիտա թայիֆէսինատ զուհուր իտէն պէեազ հայդ (սաէթ), վէ եինէ թայիֆէյի մէրգումէտ վագը օլան հայդ թէեքինի վէ սրրաճա իլլէթի վէ ճիվա մուալիճէսինէ ասի օլան ֆրէնկի էմրազը, վէ պաղը ամբարպպի շէօհրէթ. չուար քէշֆինճէ ագճիյէրատ զուհուր իտէն խաթալըգլարա վէ հէնուզ պաշլամըշ վէրէմ իլլէթինէ տախի մուալիճաթը այիրէտտէն զիեատ թէէսիրի օլտուղու զահիր վէ նիւմատան օյտուղու։

Օգկա իլէ պալըգ եաղը Ինկիլիզին, պերինճի սոյու պէեազ օգկասը 35 ղրշ. էքինճի սոյու գըրմըզը, օգկասը 24 ղրշ. իւչիւնճիւ սոյու սիեահ 18 ղրշ. սաթըլմագտա տրը չու սաթիտէքի մահէլէրտէ։

Ասլ տէբօղիթօսու օլան, Իսթանպօլտա Կոզգատա Մ. ժագ Ալէքեանէն Ն. 107 մաղազասընտա. Պահչէ գաբուսունատա Համիտիեէ թիւլպէսի օրրասընտա Ն. 24 էճզախանէտէ. վէ Պէյօղլունտա Գայլօնճու գուլլուղու գարըքսընտա Ն. 97, Ամերիգան էճզախանէսինատ։

Մէզքիւր էճզախանէլէրտէ էվրօքանը էն միթէպէր ֆապրիքալարընատան հէր կիւնու էճզա պուլունուպ, եկվէն ֆիեէաթլա սաթըլմագտա տրը։ 11

ՏՕԻԹՕՐ ԼՕՐԷՆԵԱՆ

Փարիս Թըպպիյէ մէ քիթէպինատէն չըզմա վէ տօգթօրլուգ տիբլոմասընա հայիզ օլան, վէ հայլը միւտտէթ Փարիս խասթախանէլէրինտէ էքսթէրնալըգ էթմիշ օլան, տօգթօր Պետրոս Լօրէնեան էֆէնտի, պու տէֆա Տէր-սատատէթ կէլմիշ օլասուղունատան, հէր սալը կիւնլերի, սապահըն սաաթ 4տէն եէտիսինէ գատար, Պէյօղլունտա Պէգար սոգաղը Ն. 24 քէնտի խանէսինտէ խայրաթ օլարագ խասթալարա պագճաղը, վէ քէնտիսինի խասէթէն կէօրմէք իսթէյէնէր իչին հէր հաֆթա բէնչ շէմպիհ վէ ճումա իրթէսի կիւնլերի, սաաթ եէտիտէն օն պիրէ գատար քէնտի խասթալարընատա տրը։ Վէ պու գատար միւտէթ գարֆընատա, սայքի էլլի պին գատար Էրմէնիյէր խալամ օմուշ։ տրը։ կէրէք չիմտի վէ կէրէք կէչմի։ կէմանլարատա, պու խալամ օլան Էրմէնիլէր միլէթտէն օլտուգլարը իշին շերան վէ նիզամէն պիր վէրատէթ վէ եախսա պիր հուգուդ թալեպ իմմէլէրինէ տայիր պիր գանուն վա՞ր մը տրը։

Գաթօլիքլէրին հէման քեաֆֆէսի։ պագընըգ էֆէնտիմ, պագընըգ խալամըգ իշին նէ՞ իյրի մու հաքէմ խաէեար։

Ղազարեան Էֆէնտի։ պէն սէօյլէտիքլէրիմ սահիպիմ, վէ սօրան օյուրսա եինէ պէն մէսուլամ։

Միւֆթի Էֆէնտի վէ սայիր խալամ ազալարը։ արթըգ անդաշըլար Էֆէնտիմ, Զաթը սատարէթրէնահիեէ շէօյլէ ճէվապ վէրմէլի քի։ օլ մէզարլըգատա հէր նէ գատար լուշ միլէթ տախի շիմտիյէ գատար քէնտի մէվթալարը։ տէ՞ն իթտիրիրէր։ լաքին Գաթօլիքլէր, անճագ 40 սէնէ վար տրը քի։ մէզհէպճէ Էրմէնիլէրտէն այրըմըշլար։ վէ քիլիսէլէրինի տախի տերըմըշլար տրը։ քէնտիլէրին, մէզարլըգն ճէնուպ թարաֆընատա մէզարլըգա միւնասիպ պիր եէրլէրի վար իսէ տէ, շիմտի օրասընը քիրատա վէրմիշլեր տիր։

Դանիել Էֆէնտի։ Էֆէնտիմ մէզքիւր մազալաթ տեր եարար լընըզ վագըթ, շիմտիքի Գաթօլիքլէրին եէ տինտէ օլան պուլլուլտունուն պիր սուրէթի տախի գօրեա խաէրէք։ վէ իւզէրինէ պիր մուհաքէմէ իթտիքսիզին տէրունինէ վաղ իլէ, իրսալ իթտիյէ հիմմէթ խանիկ։

Մէճլիս ազալարը քեաֆֆիթէն։ խէր, խէր։ քօ էօյլէ օլսուն։

Պատէհու մէճլիս գարար վէրան քի, խալամ ազալարընատան պիր գաչը։ մէզարլըգը քէշմ ու մուայեէնէ իթտիք իշին օրաեա կէօնտէրիլսին։

ԻԼԱՎԷ

Օգոստոս 2 ճիւմա կիւնի։ Տատվի մէճլիսի ազալարընատան Ապաիլ-Բազագ վէ Էմին պէյլեր, հէր պիր Խրիսթիեան միլէթլէրինատէն, պերապերլերինի պիրեր ազա ալարագ, մէզարլըգը մուտեէնէ իթտիյէ կիթտիրէր։ Վէ օրատա Կարապետ պատուելի վէ Մկրտիչեան Գէորգ Էֆէնտի մէզարլըգ ի զէրինէ թաֆսիլ իճէ հիքայէ իթտիքսէն սօնրա, 64 նիւմէրօլու Բաղմավէպին փոստվար տեր Նիւսխէսինատ տերճ օլունան հայր Ներսէսին իմզասընը տախի օգուտուպ։ Թիւրքճէյէ թէրճէմէ իմտիրէր։ քի պու մէքթուպ Գաթօլիքլէրին մէզարլըգատան հիչ պիր հիսսէլերի օլմասընդան պէհան իտէր իտի։

Քէպալիք Հոկտեմբեր 11տէ, մահէլ թըլմագտա տրը չու սաթիտէքի մահէլէրտէ։

Ասլ տէբօղիթօսու օլան, Իսթանպօլտա Կոզգատա Մ. ժագ Ալէքեանէն Ն. 107 մաղազասընտա. Պահչէ գաբուսունատա Համիտիեէ թիւլպէսի օրրասընտա Ն. 24 էճզախանէտէ. վէ Պէյօղլունտա Գայլօնճու գուլլուղու գարըքսընտա Ն. 97, Ամերիգան էճզախանէսինատ։

Մէզքիւր էճզախանէլէրտէ էվրօքանը էն միթէպէր ֆապրիքալարընատան հէր կիւնու էճզա պուլունուպ, եկվէն ֆիեէաթլա սաթըլմագտա տրը։ 11

ՏՕԻԹՕՐ ԼՕՐԷՆԵԱՆ

Փարիս Թըպպիյէ մէ քիթէպինատէն չըզմա վէ տօգթօրլուգ տիբլոմասընա հայիզ օլան, վէ հայլը միւտտէթ Փարիս խասթախանէլէրինտէ էքսթէրնալըգ էթմիշ օլան, տօգթօր Պետրոս Լօրէնեան էֆէնտի, պու տէֆա Տէր-սատատէթ կէլմիշ օլասուղունատան, հէր սալը կիւնլերի, սապահըն սաաթ 4տէն եէտիսինէ գատար, Պէյօղլունտա Պէգար սոգաղը Ն. 24 քէնտի խանէսինտէ խայրաթ օլարագ խասթալարա պագճաղը, վէ քէնտիսինի խասէթէն կէօրմէք իսթէյէնէր իչին հէր հաֆթա բէնչ շէմպիհ վէ ճումա իրթէսի կիւնլերի, սաաթ եէտիտէն օն պիրէ գատար քէնտի խասթալարընատա տրը։

ՏՕԻԹՕՐ ԲԷԼԷԶ

Ամէրիկայթը ճէրրահիյէ իճրա իթմէքսիզին, աղ բրեան տիշլերին վէճալարընը (աղբը) տէֆ ու իզալէ իթմէք, վէ տիշլերի չըգմըշ օլանլարընը տիշլերինին եէրլէրինէ զահմէթսիզճէ թապիի վաղ օլունմուշ կիպի, զաեէթ տիգգատ օլունսա պիլէ անլաշըլմամագ իւզրէ, տիշ գոյմագ վէ տախիլի ֆէմտ վէ չէնեէտէքի էմրաղ վէ գուրուհ վէ թէկզիլիւէնտանա թէտավի իթմէք, վէ տիշլերի թագիրթընատան, եանի եէրլերինտէ օյնայըպ, պիր թարաֆա տէվրիլէքլերի հալտէ եէրլերինէ գոյմագ, վէ տախիլի ֆէմի թէմիզլէմէքտէ, վէ բասլանմըշ վէ սիեահլանմըշ օլան տիշլերին բաս վէ քիրլերինի չըգարըպ, ճէվհէրի զաթիսինի թէճտիտ իթմէքտէ, վէ ազզըն ֆէնա գոգուլարընը իսլահ իթմէքտէ վէ ատթրն վէ լասթիքտէն զայէթլէ լասթիֆ վէ բանա վէ տալապէթլի վէ խաֆիֆ եէմէք եէնտիկի վագըթտա պիր զարար ու զիեան վէրմէզ ալէա եէրլի վէ չըգար գօնուր տիշլեր եարմագտա օյան Փ. Ռիսլի թապպպ տիշչի Մ. Ռէկէզ, Պէյ-օղլունտա Կլուվանի սոգաղընտա 2 Նիւմէրօտա քեանտի իթմէքտէ վէ ալաֆրանկա սաաթ 6տան 4է գատար կէլէն վէ կիտէնլէրէ ամէլիյաթը մէզքիւրէյի իճրա իյլէմէքտէ օլուպ քէնտիսինի կէօրմէք վէ կէթիրթմէք միւրտտ խէնլեր օլուր իսէ, օրատան սիւալ իթմէլերի։ 5

ԼՕՀՍՈՒՆ ԼԻՋ ՍՈՒԵՈՒ

Գալաբնատան սաֆքնմալը տրը։

Բրուսիա ատվէթի թըպպիեէ ագատէմիսաը վէ էն մէշհուր թապպպէր վէ ուսմանն թըպպիեէ ագատէմիալարը թարաֆընատան պէեէնիրմէշ օլտուղու հալտէ, մէղքիւր Լիզ սուեու եիւզտէ օլան լէքէլերի չըգարրը, կիւնէշ եագմասընը ալը, վէ եիւզիւն պուրուչուգլուգլարընը տիւզելթիպ, կիւզելլիք վէ թագելիք վէրիր։

Կէրէք էրքէք վէ կէրէք նիտան թայիֆէսինտէն պու սուեու գուլլանըպ, (Իւզելլենմէք, կիւնէշտէն հրֆզ օլուճմագ, վէ վէճուտտ զաեէթլէ պիր պէեազլըգ վէրիպ, թէնի եումուշթմագ վէ եիւզիւ աթէշլերինի ալմագ ճիհէթլերինճէ ֆայիտէլի պիր թէսապիր օլտուղունու իգբար իթմիշլէր տիր։

Մէղքիւր սու, Գալաթատա եիւքսէք գալաբրբմատա Ն. 68 Մ. Վէլլեց վէ գումբանէնդն էճզախանէսինտէ սաթըլմագտա տրը։

ԻԼԱՆԸ ՄՈՒՀԻՄՄ

ԷՎՐՕՔԱՆԸՆ ՀԷՐ ՆԷՎԻ ԲԻԵԱՆԴՈ ՊԻԼԷԹԼԷՐԻ

Մ. Ճանէթօ, էվրօքանըն վէ Բուսիանն պազ միթէպէր պանքէրլերի իլէ ուզաշարագ, պաշլըճա վէ էն զիեատ ամէն հայ գրավաճառաց քով եւ Մայր եկեղեցւոյ բանկալը։

Այս տետրակը խիստ օգտակար դասեր կը պարունակէ իր մէջ, կը խօսի, Աստուծոյ, կրօնքի, ազգութեան, հայրենիքի, միութեան, նախապաշարման եւ ազատութեան վրայ։ Իր սկզբունքները հիմնուած են, Վիքթօր Հիւկօի, Ժիւլ Սիմոնի եւ ասոնց նման հեղինակաց խօսքերուն վրայ։

Դիւթերուն ընտրութիւնը եւ գնոյն ածուութիւնը տարակոյս չի թողուր որ՝ հեղինակին աշխատասիրութիւնը կը քաջալերուի, եթէ մեր դաստիարակները ոսկեզօծ օրացոյցներով եւ խաբուսիկ պատկերներով ազգ ներկայ հաճոյքը գոհացնելու տեղ, ազգ ապագայն գոհացնող այս եւ կամ ասոր նման գիրքեր նուիրելու կամքն ունենան։

ԹՇՈՒԱՌՔ

Իշպու մէշհուր քիթապն իւ չիւնճիւ ճիլսի պասրլըպ կէլմիշ օյմասին։ միւ շթէրի օլան գաթլարն կիտիպ Քումբուխանասա Տէտէեան Սարգիս ազանն մազազասընատան ալմալարը իլան օլունուր

ՔՆԱՐ ՊԱՆԴՈՒԽՏԻՆ

Գէր։ Խորէն արբազանին հեղինակած այս բանաստեղծութիւնը՝ Աբրահամ Ալանէն խիստ մաքուր տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած այս գիրքը, կը ծախուի 6 ֆրանգ ամէն Հայ գրավաճառաց քով։

Խորէն արբազանի բանաստեղծական հանճարը արդէն իր զանազան գործերով աշխարհաճանաչ ըլլալով՝ այս նոր գործն ալ առելի իր տաղանդը երեւան կը հանէ։

Կը յուսանք որ՝ ընթերցասէր հասարակութիւնը պէտք եղած քաջալերութիւնը չիզլանար։

ԳԱԶԱՄԻՍ.

1869 սէնէսինէ մախսուս.

Իթալեանճատան թէրճէմէ խիրլմիշ օլան իշ պու գազամիա, Ռ. Ց. Քիւրքճիեան թապխանէսինտէ կիւզէլճէ թապ խիրլմիշ օլուպ, հէր քիթապճը տիւքքեանլարընատա սաթըլմագտա տրը։

Ֆիյ 100 փարա.

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԻՈԱ-ՆԷՍԻՆՏԷ
ԳԷՑ ՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂԸՐՈՒ ԵՕԼՏԱ, ՏՕԹՕՐԱՅ ԱԳՏՕՒԼԼԱՀ ԳԻՐԱՏԷՐԼԷՐ ԳՈՐԵԸՍԸՆՏԱ ՆԻՒՄԷՐՕ 467.